11/05/2023

11 Μαΐου: Εορτάζουν οι Άγιοι Κύριλλος και Μεθόδιος, οι Φωτιστές των Σλάβων

/ Βίοι Αγίων

Σήμερα, 11 Μαΐου, τιμούμε τη μνήμη του ιερομάρτυρος Μωκίου, των Αγίων Ισαποστόλων Μεθοδίου και Κυρίλλου, φωτιστών των Σλάβων Ορθοδόξων Χριστιανών. Επίσης, εορτάζουμε τα εγκαίνια της Κωνσταντινουπόλεως.

Ο Κύριλλος (827-869μ.Χ.) ήταν Έλληνας θεολόγος και κληρικός από τη Θεσσαλονίκη. Διετέλεσε μαθητής του ιερού Φωτίου, αρχειοφύλακας, βιβλιοφύλακας, γραμματεύς του Πατριαρχείου και καθηγητής της Φιλοσοφίας στην Ανωτέρα Σχολή της Κων/πόλεως. Θεωρούνταν ως ο διάδοχος του Φωτίου. Ήταν γνώστης της σλαβικής γλώσσας και γι' αυτό τέθηκε επικεφαλής των αποστολών εκχριστιανισμού των Σλάβων. Επινόησε τη σλαβική γραφή και συνέβαλε αποφασιστικά στην πνευματική ανάπτυξη και γενικότερα στην κοινωνική συγκρότηση των σλαβικών λαών.

Στη Δύση κατηγορήθηκε ως αιρετικός. Πριν φθάσει στη Ρώμη για να τακτοποιήσει ζητήματα χειροτονίας κληρικών, ο Πάπας Νικόλαος πέθανε και ο διάδοχός του Αδριανός Β’ δεν έφερε κανένα εμπόδιο στις δραστηριότητές του. Στη Ρώμη ο Κων/νος έλαβε το μοναχικό σχήμα, μετονομασθείς σε Κύριλλο. Εκοιμήθη εν Κυρίω εκεί το 869μ.Χ. και τάφηκε στο ναό του αγίου Κλήμεντος, τα λείψανα του οποίου βρήκε ο ίδιος στην Κριμαία.

Ο Μεθόδιος (825-885μ.Χ.), αδελφός του Κυρίλλου, συνεργάσθηκε μαζί του στον εκχριστιανισμό των Σλάβων στη Μοραβία. Ήταν λιγότερο λόγιος από τον Κύριλλο, αλλά πιο πρακτικός από αυτόν. Διακρίθηκε ως διοικητής σλαβικής επαρχίας στην περιοχή του Στρυμόνα και ως ηγούμενος της Μονής Πολυχρονίου στη Βιθυνία. Μετά τον θάνατο του Κυρίλλου, ο Μεθόδιος διορίστηκε από τον Πάπα αρχιεπίσκοπος των Σλάβων. Εγκαταστάθηκε στην Παννονία, αλλά δικάστηκε και φυλακίστηκε το 870μ.Χ. από τους Βαυαρούς Επισκόπους, οι οποίοι αντιδρούσαν στην προσάρτηση της Παννονίας στη Ρώμη. Απελευθερώθηκε με παρέμβαση του Πάπα, αλλά υποχρεώθηκε να μη χρησιμοποιεί τη σλαβική γλώσσα στη λατρεία. Μετέφρασε την Αγία Γραφή στα σλαβικά. Εκοιμήθη εν Κυρίω στη Μοραβία το 885μ.Χ.

Οι 200 μαθητές του διώχτηκαν από τους Γερμανούς και τους Λατίνους από τη Μοραβία. Ύστερα από ένα περιπετειώδες ταξίδι οι περισσότεροι κατέληξαν στο Βυζάντιο και στη Βουλγαρία. Ένα μέρος, όμως, των Μοραβών μαθητών θα βρει αργότερα καταφύγιο στη νότια Πολωνία, στη Δαλματία και στην Τσεχία, διασώζοντας το έργο των δύο Αποστόλων και διαδίδοντας τις σλαβικές μεταφράσεις των ιερών κειμένων.

Το έργο των αγίων Κυρίλλου και Μεθοδίου υπήρξε ένα έργο γιγαντιαίων διαστάσεων. Πρόκειται για έναν χωρίς προηγούμενο άθλο στην πολιτιστική ιστορία της μεσαιωνικής Ευρώπης, αφού καθόρισε αποφασιστικά την πορεία του χριστιανισμού και του πολιτισμού στη Βόρεια, Κεντρική και Νοτιοανατολική Ευρώπη. Στους Θεσσαλονικείς ιεραποστόλους οφείλουν την πνευματική και πολιτιστική τους ανάπτυξη τα 2/3 των λαών της Ευρώπης, δηλαδή οι Σλάβοι. Ο εκχριστιανισμός των Σλάβων και η δημιουργία του σλαβικού αλφαβήτου που πέτυχαν, αποτελούν ένα από τα μεγαλύτερα επιτεύγματα του βυζαντινού πολιτισμού.

Με την αποδοχή της Ορθοδοξίας από το Βυζάντιο ο κόσμος των Σλάβων δέχθηκε ταυτόχρονα και ένα πλήθος πολιτιστικών στοιχείων, φορέας των οποίων ήσαν τα βυζαντινά κείμενα, που κυκλοφόρησαν ανάμεσά τους σε σλαβική μετάφραση. Έτσι αρχίζει η πιο λαμπρή σελίδα στην ιστορία της πορείας των σλαβικών λαών προς τον πολιτισμό.

Όπως παρατηρεί ο κατεξοχήν μελετητής του έργου των αγίων Κυρίλλου και Μεθοδίου, αείμνηστος καθηγητής Αιμίλιος Ταχιάος, «ο πολιτισμός αυτός οικοδομήθηκε επάνω στην ελληνική γλώσσα, η οποία προσέφερε στην παλαιοσλαβική συντακτικά δάνεια, δημιουργία νέων όρων, σύνθετων λέξεων και αφηρημένων εννοιών. Με όλα αυτά πλουτίστηκε η παλαιοσλαβική γλώσσα και από απλή ομιλούμενη της καθημερινότητας έγινε γραπτή και πέρασε στην ικανότητα διαμόρφωσης και έκφρασης υψηλοτέρων εννοιών. Αυτό υπήρξε ένα επίτευγμα κοσμοιστορικής σημασίας, το οποίο οφειλόταν αποκλειστικώς στη μεγαλοφυΐα των

Θεσσαλονικέων αδελφών και στους ευρείς πολιτιστικούς ορίζοντες της βυζαντινής αυτοκρατορίας. Επίσης ο Μεθόδιος έδωσε στη Μεγάλη Μοραβία νομοθεσία και δίδαξε τον ηγεμόνα πως να διοικεί».

Εκείνο που πρέπει ιδιαίτερα να τονίσουμε είναι ότι οι δύο Θεσσαλονικείς ιεραπόστολοι εμπνέονταν στις ενέργειές τους από την βαθύτατη οικουμενική αντίληψη της Εκκλησίας. Οι αγώνες τους για την επιβολή της σλαβικής γλώσσας μαρτυρούν την καθαρά ορθόδοξη οικουμενική τους συνείδηση. Η εισαγωγή της στη λατρεία ήταν θεμελιώδους σημασίας για το μέλλον του σλαβικού κόσμου. Για να κατανοήσουμε το μέγεθος του πράγματος πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι ποτέ μέχρι τότε στη Δύση δεν είχε αντικατασταθεί η λατινική με μια άλλη γλώσσα. Αντίθετα επικρατούσε η θεωρία, ότι τρεις μόνον γλώσσες είναι ιερές και ήταν δυνατόν να χρησιμοποιηθούν για τη λατρεία και τη μετάδοση του λόγου του Θεού: η εβραϊκή, η ελληνική και η λατινική. Πρόκειται για τη γνωστή θεωρία των τριών ιερών γλωσσών. Οι άγιοί μας δεν επεδίωξαν να εξελληνίσουν τους Σλάβους, κάτι που έκαναν οι Φράγκοι στη Μεγάλη Μοραβία, οι οποίοι επέβαλλαν τη λατινική γλώσσα, αλλά δημιούργησαν σλαβικό αυτοτελή φιλολογικό λόγο, πάνω στον οποίο χτίστηκε ένας νέος πολιτισμός. Ο πολιτισμός αυτός είχε ως βάση τον βυζαντινό, αλλά θα υπεισέρχονταν σ’ αυτόν και στοιχεία της δικής τους εθνικής ιδιοπροσωπείας.

Όπως παρατηρεί ο Τσέχος ιστορικός Dvornik «ενεπνέοντο από το ελληνικόν των πνεύμα, το δημοκρατικόν και φιλελεύθερον, το οποίον σέβεται την οντότητα των ατόμων και των Εθνών». Οι δύο Έλληνες ιεραπόστολοι αγάπησαν ειλικρινά το σλαβικό λαό, τον διακόνησαν με αυταπάρνηση και έκαναν το παν για να τον βοηθήσουν να μπει το συντομότερο στην προηγμένη χριστιανική κοινωνία, αναπτύσσοντας την ιδιαίτερη φυσιογνωμία του.

Με το έργο του Κυρίλλου και Μεθοδίου ένας ολόκληρος κόσμος και ένας μεγάλος πολιτισμός έγινε προσιτός στους Σλάβους. Πολύ εύστοχα ο D. Obolensky παρατηρεί: «... μια αποστολή που αποσκοπούσε αρχικά να κηρύξει τον Χριστιανισμό στο μοραβικό ιδίωμα, κατέληξε στη γένεση ενός ολόκληρου σλαβικού πολιτισμού».

Για τους σλαβικούς λαούς, τον ελληνικό λαό, σύνολη την Ορθοδοξία, αλλά και τον παγκόσμιο πολιτισμό, οι άγιοι Κύριλλος και Μεθόδιος αποτελούν δείχτες πορείας. Παραμένουν πάντοτε σύμβολα μιας κοινής πνευματικής παραδόσεως, υπερβάσεως των εθνικισμών, προβολής της οικουμενικότητας του Χριστιανισμού, σεβασμού της ετερότητας ατόμων και λαών, αλλά και ειρηνικής συνυπάρξεως της ανθρωπότητας, ανεξαρτήτως πολιτικών και κοινωνικών διαφορών.

Πηγή: [pemptousia.gr]